

Diergezondheidszorg Vlaanderen vzw

Contactadres: Industrielaan 29 - 8820 TORHOUT

Maatschappelijke zetel: Hagenbroeksesteenweg 167 - 2500 LIER

BTW BE 0409.450.856 • RPR Antwerpen - afdeling Mechelen

info@dgz.be • 078 05 05 23 • www.dgz.be

ACTIVITEITENVERSLAG 2021

DIERGEENEESKUNDIGE BEGELEIDING VARKEN

In opdracht van het FAVV houdt DGZ de vinger aan de pols van de diergezondheidssituatie in Vlaanderen.

Werkten mee aan dit verslag:

Eva Van Mael, Veerle Ryckaert, Willem Van Praet, Tamara Vandersmissen, Charlotte Brossé, Angeliek Coysman, Mich Gillis en Thalia Vanblaere

Eindverantwoordelijke:

Evelyne De Graef

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Lijst van de gebruikte afkortingen	4
3	Schets van de veehouderij in Vlaanderen	5
4	Bedrijfsbezoeken	7
5	Monitoring varkensziekten	8
5.1	Afrikaans varkenspestvirus	9
5.2	Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSv)	10
5.2.1	Datacollectie	11
5.2.2	Trendobservatie	13
5.3	Aujeszkyvirus	14
5.3.1	Datacollectie	14
5.3.2	Trendobservatie	16
5.4	<i>Brucella suis</i> (brucellose)	17
5.4.1	Datacollectie	17
5.4.2	Trendobservatie	18
5.5	<i>Salmonella</i> species	19
5.5.1	Datacollectie	19
5.5.2	Trendobservatie	20
6	Bijlage	22

1 Inleiding

DGZ legt jaarlijks een rapport van de sanitaire diergeneeskundige begeleiding voor aan het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het rapport is opgesteld als een situatieschets van de gezondheidstoestand van varkens in Vlaanderen met betrekking tot bestaande, opduikende en heropduikende infectieuze ziekten. Dit rapport geeft een overzicht van de bedrijfsbezoeken, onderzoeken en resultaten uitgevoerd gedurende het voorbije kalenderjaar in het kader van de sanitaire begeleiding, evenals een trendobservatie waar mogelijk. Een gelijkaardig rapport wordt eveneens opgesteld voor herkauwers en pluimvee.

2 Lijst van de gebruikte afkortingen

Ag	Antigen
As	Antistof
CBR	Complement bindingsreactie
DNT	Dermonecrotisch toxine
ELISA	Enzyme-linked immunosorbent assay
FAVV	Federaal agentschap voor de veiligheid van de voedselketen
gE	Glycoproteïne E
gB	Glycoproteïne B
HI	Hemagglutinatie inhibitietest
IgG	Immunoglobuline G
IgM	Immunoglobuline M
PCR	Polymerase chain reaction
RBPT	Roos bengaal plaattest

3 Schets van de veehouderij in Vlaanderen

Tabel 1: Overzicht van het aantal actieve beslagen en nutsdieren in Vlaanderen (situatie op 31/12/21) en vergelijking met het voorafgaande kalenderjaar

Diersoort	2020		2021	
	Aantal beslagen	Aantal dieren	Aantal beslagen	Aantal dieren
Rundvee*	14.278	1.101.937	13.695	1.091.877
Vleeskalveren	255	162.865	251	167.566
Schapen ¹	17.438	112.792	17.411	116.258
Geiten ¹	7.329	66.053	7.650	77.291
Hertachtigen ¹	1.568	6.116	1.510	5.806
Pluimvee**	2.492	76.176.997	2.579	76.443.537
Loopvogels	40	5.091	46	5.019
Konijnen	18	87.576	21	80.362
Fokvarkens	5.376	439.069	5.398	431.894
Vleesvarkens		4.635.543		4.567.473

¹: Op basis van de 15-decembertelling.

* Voor rundvee zijn de tijdelijk leegstaande beslagen ook opgenomen in de aantallen.

** Voor pluimvee zijn de gegevens exclusief hobbyhouderij én met inbegrip van broeierijcapaciteit.

Tabel 2: Verdeling gesloten, gemengde en fokbedrijven volgens capaciteit fokvarkensplaatsen op 31/12/21

Aantal fokvarkensplaatsen	Bedrijven		Fokvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	22	1,3%	0	0,0%
1-10	122	7,1%	447	0,1%
11-100	263	15,3%	18.773	4,4%
101-200	546	31,8%	85.099	19,7%
201-500	593	34,6%	183.773	42,6%
501-1.000	137	8,0%	93.776	21,7%
> 1.000	32	1,9%	49.692	11,5%
Totaal	1.715	100,0%	431.560	100,0%

Tabel 3: Verdeling gesloten en gemengde bedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/21

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	99	5,8%	0	0,0%
1-10	50	2,9%	314	0,0%
11-100	68	4,0%	2.652	0,1%
101-200	40	2,3%	6.543	0,3%
201-500	153	8,9%	57.712	2,9%
501-1.000	503	29,4%	391.081	19,4%
1.001-1.500	357	20,8%	458.475	22,7%
1.501-2.000	222	13,0%	393.373	19,5%
> 2.000	221	12,9%	709.860	35,1%
Totaal	1.713	100%	2.020.010	100%

Tabel 4: Verdeling vleesvarkensbedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/21

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	6	0,2%	0	0,0%
1-10	331	12,9%	1.004	0,0%
11-100	39	1,5%	1.697	0,1%
101-200	63	2,5%	11.177	0,4%
201-500	455	17,8%	171.862	6,8%
501-1.000	808	31,6%	623.051	24,5%
1.001-1.500	383	15,0%	483.060	19,0%
1.501-2.000	164	6,4%	291.487	11,5%
> 2.000	307	12,0%	956.031	37,6%
Totaal	2.556	100%	2.539.369	100%

4 Bedrijfsbezoeken

Tabel 5: Aantal bedrijfsbezoeken van DGZ-dierenartsen in 2021

Diersoort	Reden bedrijfsbezoek	Aantal bedrijfsbezoeken
Varkens	Veepeler Varken	48
	PRRS	7
	ADLO-demonstratie- en andere projecten	18
	Totaal	73

5 Monitoring varkensziekten

5.1 Afrikaans varkenspestvirus

Situatie van Afrikaans varkenspestvirus bij varkens in 2021

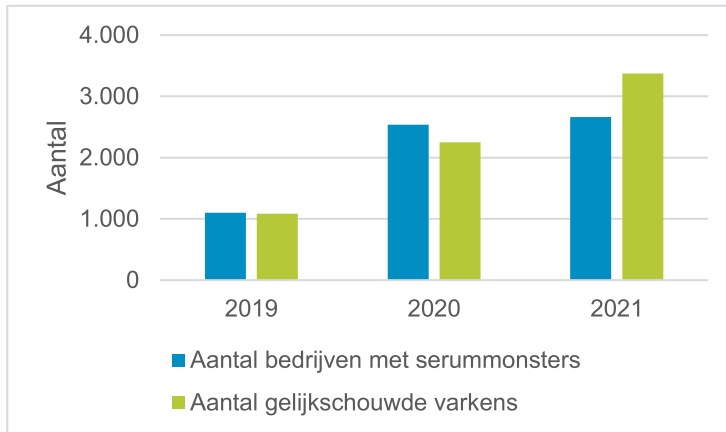
Op 13 september 2018 werden voor het eerst everzwijnen, besmet met het Afrikaans varkenspestvirus, gevonden in de provincie Luxemburg waardoor België zijn vrije status voor Afrikaanse Varkenspest bij wilde everzwijnen verloor. In december 2020 herwon België zijn vrije status op internationaal niveau en is de ziekte dus officieel uitgeroeid in ons land.

Ondanks het feit dat België zijn vrije status herwonnen heeft, blijft de verhoogde waakzaamheid van kracht. In dit kader worden de dierenartsen blijvend gestimuleerd vanuit FAVV en vanuit DGZ om vooraleer een behandeling te starten bij meer dan 1 varken, steeds bloedmonsters te nemen voor onderzoek AVP of een kadaver binnen te brengen. Deze maatregel is ondertussen goed bekend bij de dierenartsen en wordt duidelijk goed opgevolgd het voorbije jaar.

In het kader van de verhoogde waakzaamheid onderzocht DGZ in 2021 serummonsters van 2.661 Vlaamse varkensbedrijven. Dit is vergelijkbaar met het aantal in 2020 toen er serummonsters van 2.538 Vlaamse bedrijven werden onderzocht. Het aantal varkens dat in het kader van verhoogde waakzaamheid voor autopsie bij DGZ aangeboden werd, was in 2020 (2247 dieren, 1514 verslagen) al drastisch gestegen ten opzichte van 2019 (1082 dieren, 742 verslagen) en is in 2021 nog verder gestegen naar 3.374 dieren (2.353 verslagen).

5.1.1 Trendobservatie

Figuur: Evolutie van het aantal serummonsters en aantal varkens aangeboden voor autopsie in het kader van AVP.

5.2 Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSv)

Situatie van PRRSV bij varkens in 2021

In april 2018 lanceerde de sector een ambitieus PRRS-programma, met financiële ondersteuning van het Sanitair Fonds. Doel van dit vrijwillige programma is dat elk bedrijf op termijn PRRSv beheerst. Dit meerjarenplan richt zich met een specifieke aanpak naar de verschillende schakels van de varkenshouderijketen: de KI-centra, de fokbedrijven én de conventionele bedrijven.

Eind 2018 werd de eerste Gids voor Goede Praktijken gepubliceerd. Deze is bedoeld voor de KI-centra en staat vol praktische tips over hoe de centra PRRS-negatief kunnen worden én blijven. In mei 2019 werd de Gids voor Goede praktijken berenleveranciers gepubliceerd. Beide gidsen zijn te raadplegen op de website <https://sdrp-prrs.be/>.

Binnen het PRRS-programma worden er ook verschillende PRRS-Monitors aangeboden: De PRRS-Monitor Biggen, Vleesvarkens, Varkensbedrijf en Opfokvarkens. In totaal namen tussen 2015 en eind 2021 al 314 bedrijven deel en werden 1316 PRRS-Monitors uitgevoerd. Alle informatie over deze monitors is terug te vinden op de website van DGZ: [PRRS-programma | DGZ](#).

In 2021 namen 136 bedrijven deel aan de PRRS-Monitors. Dit is een stijging ten opzichte van de voorgaande jaren (112 bedrijven in 2019 en 111 in 2020). Zevenendertig bedrijven namen voor het eerst deel in 2021. In het totaal werden 267 monitors uitgevoerd. Eenentwintig procent van de deelnemende bedrijven in 2021 is negatief, dit percentage is ongeveer hetzelfde als in 2020 en 2019.

5.2.1 Datacollectie

Enkel analyses uitgevoerd in het kader van het PRRS-programma zijn opgenomen in onderstaande tabellen en grafieken.

Tabel 6: Overzicht analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens in 2021

Analyses PRRSv	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	224
Aantal geteste monsters	11.295
Aantal analyses	12.803
Aantal inzendende dierenartsen	72

Tabel 7: Aantal monsters/analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens in 2021

PRRSv ELISA As (serum)	PRRSvPCR* (serum)	Totaal
4.781	8.022	12.803

* De combinatie PCR EU en PCR NA wordt aanzien als één analyse.

Tabel 7 omvat zowel gepoolde als individuele monsters. Van organen, bloed of serum poolt DGZ bij de PCR voor PRRSv maximaal vijf monsters; speekselmonsters worden niet gepoold. Het poolen van monsters is – ondanks een gedeeltelijk verlies aan informatie – een nuttige en kostenefficiënte methode om de algemene infectiestatus van een bedrijf te kennen. Toch is het soms raadzaam om individuele monsters te onderzoeken of bijkomend een serologisch onderzoek te laten uitvoeren om na te gaan of er antistoffen aanwezig zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een zeer lage infectiedruk of om na te gaan of een individueel dier of groep dieren PCR-negatief is. Bij het uitvoeren van een PCR wordt er zowel gezocht naar het de Europese (EU, PRRS type1) als de Noord-Amerikaanse (NA, PRRS type 2) variant van PRRSV.

Tabel 8: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) ELISA bij varkens in 2021

Resultaat	PRRSv ELISA As (serum)	
	Aantal	%
Negatief	3.839	80,3
Niet interpreteerbaar	81	1,7
Positief (< 2,5)	808	16,9
Positief (≥ 2,5)*	53	1,1
Totaal	4.781	100,0

* Een titer ≥ 2,5 is indicatief voor een acute PRRSv-infectie.

Het merendeel van de ELISA-testen voor PRRS gebeurt op monsters afkomstig van KI-centra die hun serologisch negatieve status wensen te bekomen of te behouden, of van fokbedrijven die negatieve beren wensen te verkopen. Dit verklaart het hoge percentage negatieve resultaten in tabel 8.

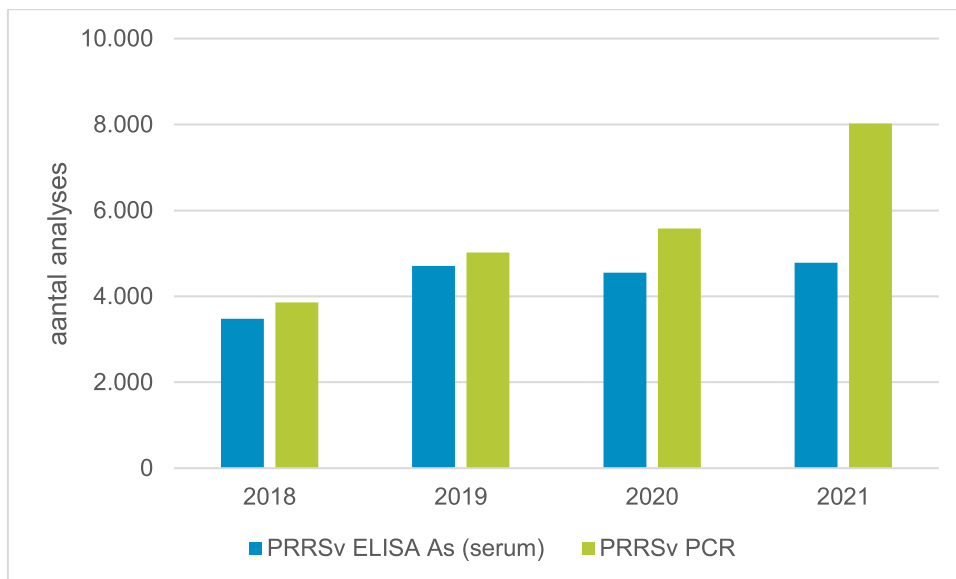
Tabel 9: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) PCR bij varkens in 2021

Resultaat	PRRSv PCR	
	Aantal	%
EU (type 1) negatief / NA (type 2) negatief	4.788	59,7
EU (type 1) negatief / NA (type 2) niet-negatief	265	3,3
EU (type 1) niet-negatief / NA (type 2) negatief	2.851	35,5
EU (type 1) niet-negatief / NA (type 2) niet-negatief	118	1,5
Totaal	8.022	100,0

Monsters met resultaat 'twijfelachtig' of 'gedetecteerd' worden in bovenstaande tabel weergegeven als 'niet-negatieve' monsters.

5.2.2 Trendobservatie

Figuur 1: Evolutie aantal monsters voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSv) bij varkens per jaar in de PRRS-monitors

5.3 Aujeszkyvirus

Situatie van Aujeszky bij varkens in 2021

De ziekte van Aujeszky – veroorzaakt door het varkensherpesvirus type 1 – is een zeer besmettelijke virusziekte die varkensachtigen treft en waarvoor geen specifieke behandeling bestaat. De symptomen kunnen erg variëren, gaande van lichte tot ernstige ademhalingsproblemen, zenuwsymptomen en voortplantingsproblemen. Het sterftepercentage varieert van minder dan 2% sterfte bij volwassen varkens tot 100% bij biggen van minder dan twee weken oud.

Sinds 2011 verbiedt België de preventieve vaccinatie tegen de ziekte van Aujeszky. De preventie bestaat momenteel uit het monitoren van de Belgische varkensstapel. Verdenkingen van de ziekte worden gemeld en onderzocht.

België behoudt in 2021 zijn ziektevrije statuut voor de ziekte van Aujeszky (art. 10 status). Bij het verhandelen van levende varkens naar (delen van) lidstaten die vrij zijn van de ziekte van Aujeszky (art. 10 status) of die een eradicatieprogramma hebben dat goedgekeurd is door de Europese Commissie (art. 9 status) moeten voor deze ziekte bijkomende garanties gegeven worden.

Alle varkensbedrijven in België hebben een officieel vrij A4-statuut. Op deze bedrijven heeft geen enkel varken antistoffen tegen het wildvirus van Aujeszky, is er minstens de laatste twaalf maanden niet meer gevaccineerd en zijn er geen gevaccineerde varkens aangevoerd. Toch circuleert het virus nog bij wilde everzwijnen in ons land. Daarom is permanente waakzaamheid nodig.

5.3.1 Datacollectie

Tabel 10: Overzicht analyses voor aujeszkybewaking bij varkens in 2021

Analyses Aujeszky	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	4.152
Aantal geteste monsters	76.558
Aantal analyses	76.567
Aantal inzendende dierenartsen	268

Tabel 11: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor aujeszkybewaking bij varkens, uitgevoerd bij DGZ en derde labo's in 2021

Onderzoeksmotief	Aujeszky ELISA gE As (serum)	Aujeszky ELISA gB As (serum)	Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)	Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	Totaal
Aujeszky-aannemingstest	61	0	0	0	61
Aujeszky-opvolgingstest (jaarlijks)	66.633	0	4	4	66.641
Aujeszky-opvolgingstest (4-maandelijks)	6.826	0	0	0	6.826
KI varken	2.682	0	0	0	2.682
Hercontrole (opdracht FAVV)	68	0	0	0	68
Diagnostiek	281	7	0	0	288
Handel	1	0	0	0	1
Totaal	76.552	7	4	4	76.567

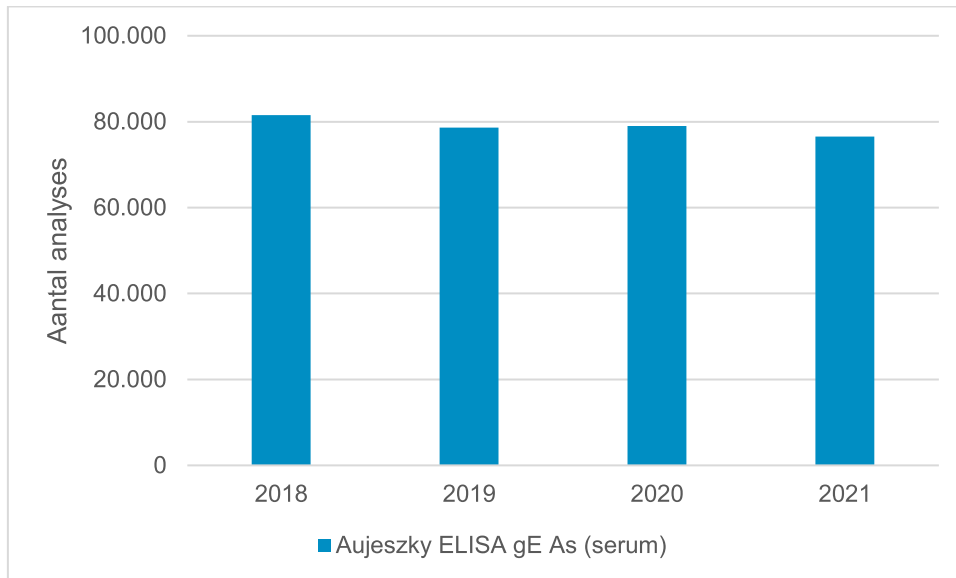
Het behoud van een A4-statuuat vereist een jaarlijkse opvolgingstest. Op een beslag dat fok- en/of opfokvarkens verhandelt of een beslag met buitenbeloop gebeurt de opvolgingstest viermaandelijks.

Tabel 12: Resultaten analyses voor aujeszkybewaking bij varkens, uitgevoerd bij DGZ en derde labo's in 2021

Resultaat	Aujeszky ELISA gE As (serum)		Aujeszky ELISA gB As (serum)		Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)		Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	76.544	99,99	7	100,0	4	100,0	4	100,0
Niet-interpreteerbaar	6	<0,01	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Positief	2	<0,01	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Totaal	76.552	100	7	100,0	4	100,0	4	100,0

5.3.2 Trendobservatie

Figuur 2: Evolutie aantal gE ELISA-analyses voor aujeszkybewaking bij varkens per jaar

Het percentage positieve gE ELISA voor aujeszkybewaking blijft de laatste vier jaar zeer laag (maximum 0,01%) waardoor een trendobservatie geen extra waarde brengt.

5.4 *Brucella suis* (brucellose)

Situatie van *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2021

Brucellose is aangifteplichtig en een zoönose. Het onderzoek gebeurt vrijwel uitsluitend op KI-centra bij spermaproducerende beren en bij beren verhandeld voor deze doeleinden.

Het percentage monsters positief voor *Brucella suis* bij DGZ blijft de laatste vier jaar stabiel en op een laag niveau.

5.4.1 Datacollectie

Tabel 13: Overzicht analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2021

Analyses brucellose	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	68
Aantal geteste monsters	3.345
Aantal analyses	3.416
Aantal inzendende dierenartsen	47

Tabel 14: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2021

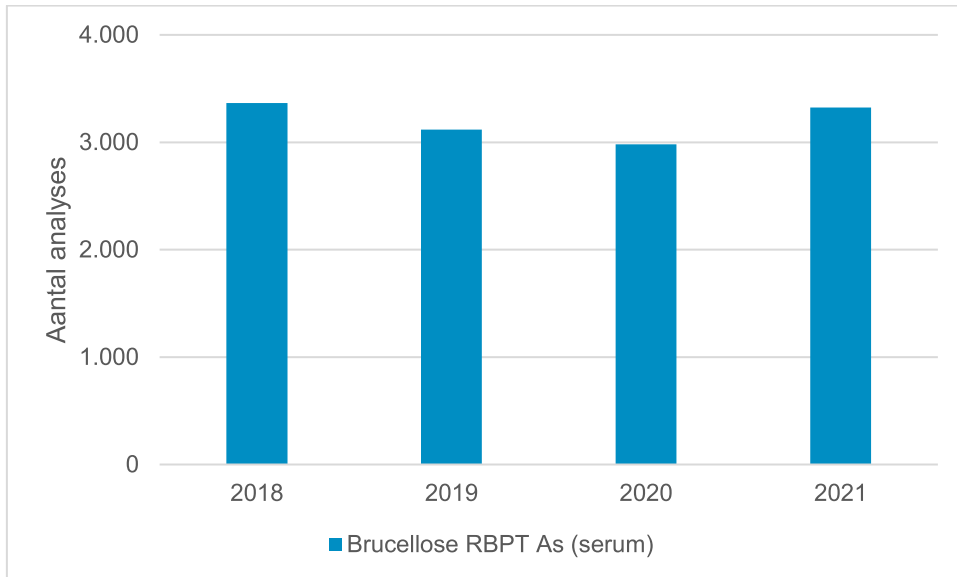
Onderzoeksmotief	Brucellose RBPT As (serum)	Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)	Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	Totaal
KI varken	2.823	17	68	2.908
Hercontrole (opdracht FAVV)	4	2	0	6
Diagnostiek	496	2	3	501
Handel	1	0	0	1
Totaal	3.324	21	71	3.416

Tabel 15: Resultaten analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2021

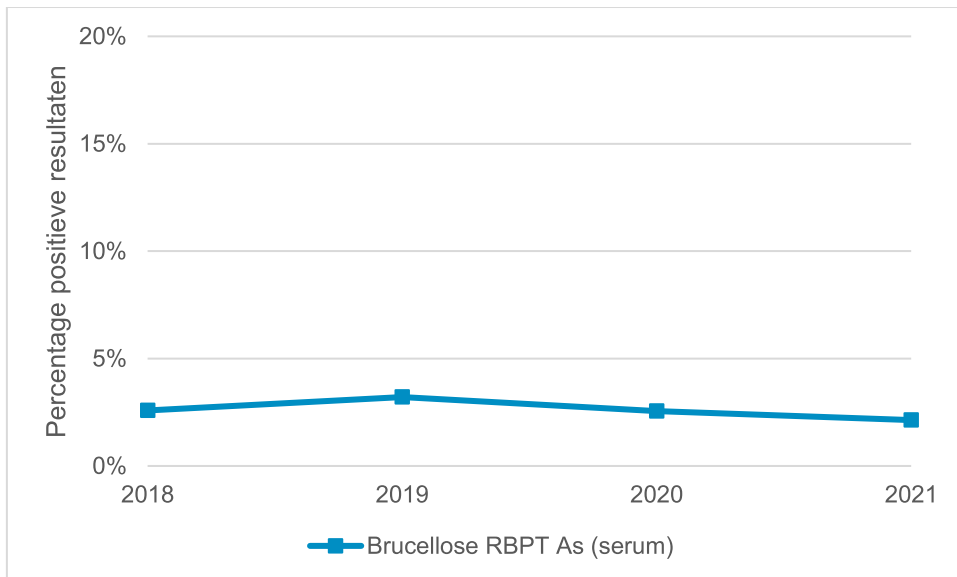
Resultaat	Brucellose RBPT As (serum)		Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)		Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	3.253	97,9	21	100,0	71	100,0
Positief	71	2,1	0	0,0	0	0,0
Totaal	3.324	100,0	21	100,0	71	100,0

5.4.2 Trendobservatie

Figuur 3: Evolutie aantal RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

Figuur 4: Evolutie percentage positieve RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

5.5 *Salmonella* species

Situatie van *Salmonella* bij varkens in 2021

Net zoals in 2018 en 2019, en 2020 was ook in 2021 de monofasische variant van *Salmonella* Typhimurium het meest geïsoleerde serotype bij varkens, gevolgd door *Salmonella* Typhimurium.

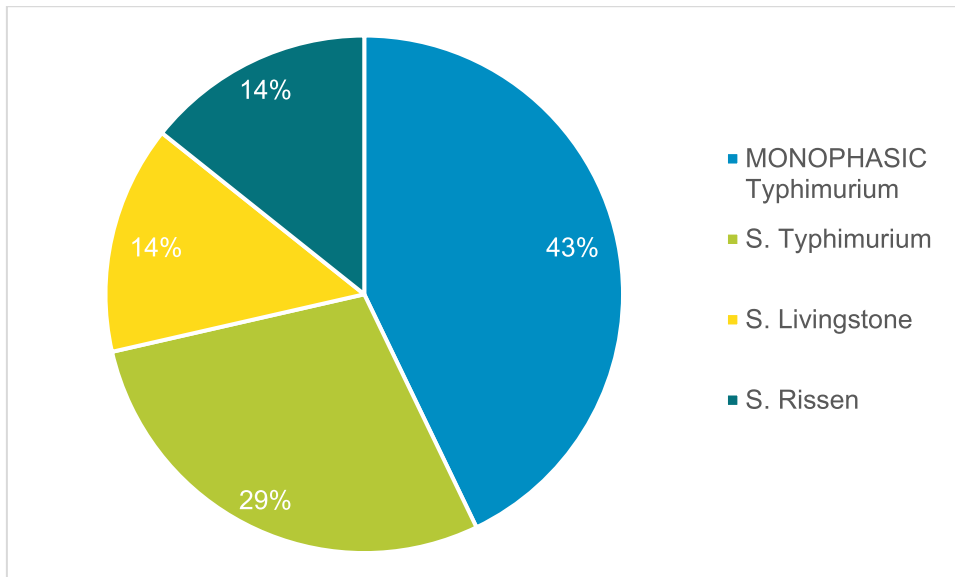
5.5.1 Datacollectie

Tabel 16: Overzicht analyses voor *Salmonella* bij varkens in 2021

Analyses <i>Salmonella</i>	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	715
Aantal geteste monsters	11.072
Aantal analyses	11.072
Aantal inzendende dierenartsen	116

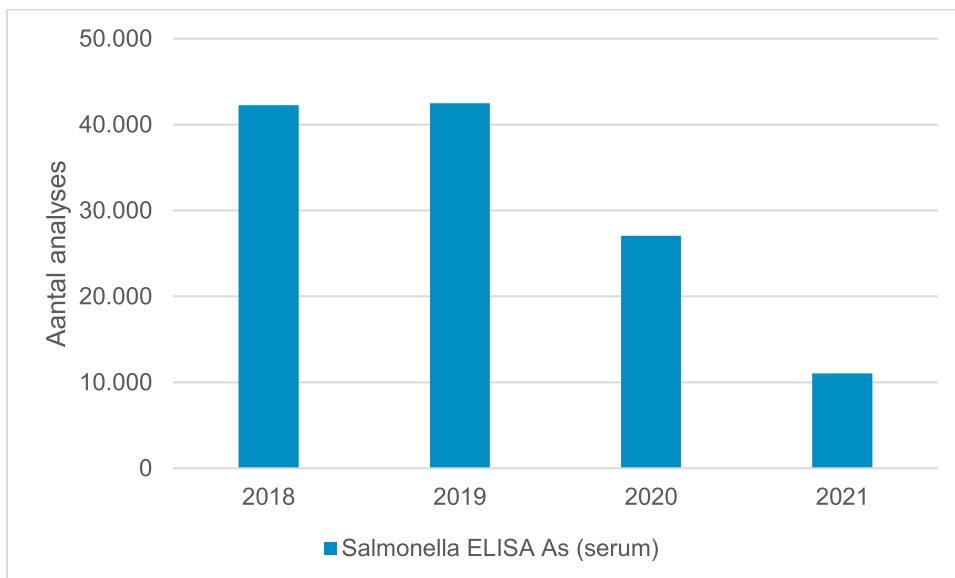
Tabel 17: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Salmonella* bij varkens in 2021

Onderzoeksmotief	<i>Salmonella</i> ELISA As (serum)	<i>Salmonella</i> isolatie volgens ISO 6579D	Totaal
Aujeszky-aannemings- of opvolgingstest	6.339	0	6.339
Veepeler	0	0	0
Diagnostiek	4.692	41	4.733
Totaal	11.031	41	11.072

Figuur 5: Verdeling *Salmonella*-serotypes vastgesteld bij varkens in 2021

5.5.2 Trendobservatie

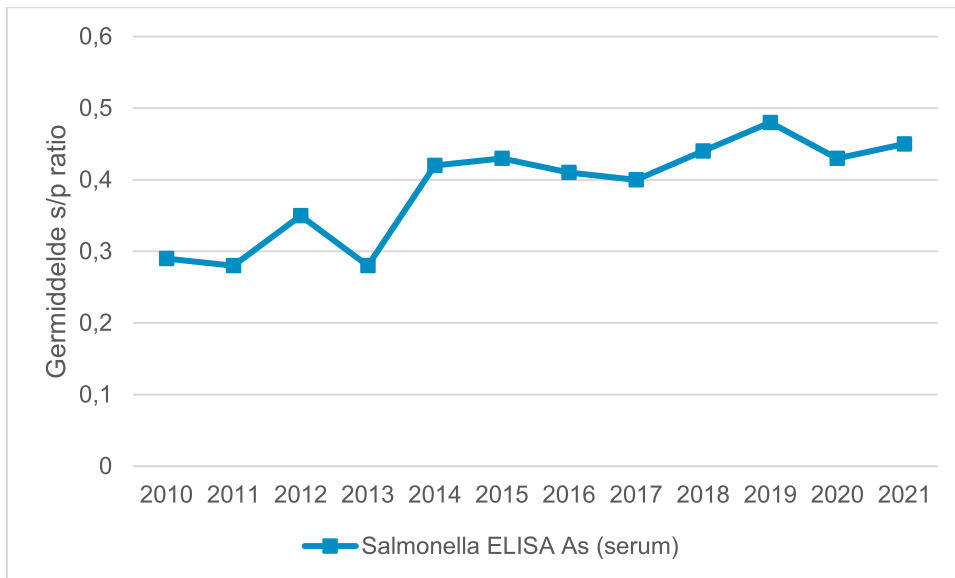

Figuur 6: Evolutie aantal *Salmonella* ELISA-testen bij varkens per jaar

In 2015 werden het wettelijk verplichte *Salmonella* Actieplan én de subsidiëring stopgezet. Tot en met 2019 verplichtten de kwaliteitslabels Certus en CodiplanPlus hun deelnemende bedrijven om het actieplan voort te zetten. Dit houdt in dat deze bedrijven van de bloedmonsters die worden genomen voor Aujeszkybewaking eenmaal per jaar ook de s/p (sample to positive) ratio voor *Salmonella* laten bepalen. Belpork financierde deze analyses ook voor de Certus-deelnemers.

Sinds 2020 heeft Belpork de *Salmonella*-analyses bij zijn deelnemers stopgezet. In 2021 heeft ook CodiplanPlus de *Salmonella*-analyses afgebouwd om deze volledig stop te zetten vanaf 2022. Dit verklaart de daling in het aantal *Salmonella* ELISA's ten opzichte van de voorbije jaren.

Figuur 7: Evolutie gemiddelde s/p-ratio bij *Salmonella* ELISA bij varkens per jaar

6 Bijlage

Veescoop geeft elk semester een kort overzicht van mogelijke dreigingen, opvallende bevindingen en trends in de programma's en ziekten bij herkauwers, varkens en pluimvee.

Wat DGZ opmerkte en opviel bij varkens in 2021 werd gepubliceerd in onderstaande edities van Veescoop, die ook terug te vinden zijn in deze bijlage:

- [Veescoop Varkens nr. 007 1ste semester 2021](#)
 - [Veescoop Varkens nr. 008 2de semester 2021](#)
-

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij varkens in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de varkens.

Nr.007

EERSTE SEMESTER 2021

DGZ heeft oog voor varkens

Wat zijn de actualiteiten voor varkens in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren varkensziekten?

IN HET KORT

AVP (Afrikaanse Varkenspest): Ondanks het feit dat België in december 2020 zijn AVP vrije status herwon, blijft waakzaamheid geboden. In het Pools-Duitse grensgebied blijft het virus circuleren in de wilde everzwijnenpopulatie. In Duitsland werden er in de eerste helft van 2021 maar liefst 1066 positieve everzwijnen gevonden. De verhoogde waakzaamheid blijft dus ook in België nog van toepassing: vooraleer een behandeling mag ingezet worden bij varkens, moet de dierenarts nog steeds een autopsie laten uitvoeren of serummonsters laten onderzoeken.

PRRSV (Porcien reproductief en respiratoir Syndroom Virus): Begin 2021 werd de nieuwe PRRS-Monitor opfokvarkens gelanceerd, een standaard monitoringsschema waar opfokbedrijven aan kunnen deelnemen. 28 opfokbedrijven startten al met deze monitor. Hiermee heeft nu ieder type varkensbedrijf een eigen Monitor.

IN DE KIJKER

Meer gevallen van *Actinobacillus pleuropneumoniae* infectie bij varkens

In de eerste helft van 2021 zagen we in de autopsiezaal van DGZ opvallend veel gevallen van longontsteking veroorzaakt door *Actinobacillus pleuropneumoniae* (*App*). Dit kan mogelijk verklaard worden door het wisselvallige en koude weer van de voorbije lente, de fluctuerende omgevingstemperaturen en de aanvoer van een overwegend koude noordoostenwind. *App* veroorzaakt een ernstige longontsteking die wordt gekenmerkt door abcesvorming, uitgebreide bloedingen, afsterven van longweefsel en vorming van fibrine (een wit beleg) ter hoogte van het longvlies. De diagnose vindt plaats op basis van de karakteristieke longletsels, gecombineerd met een standaard aerobe cultuur. Bij isolatie kan een antibiogram aangelegd worden. Daarnaast gebeurt in het DGZ Labo altijd een bio- en een serotypering van de geïsoleerde stam.

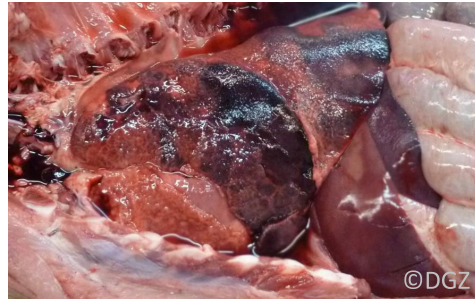
Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dieenziekten.

Deze editie rapporteert over de eerste 6 maanden van 2021.

>> ZIE VOLGENDE PAGINA

<< VERVOLG IN DE KIJKER

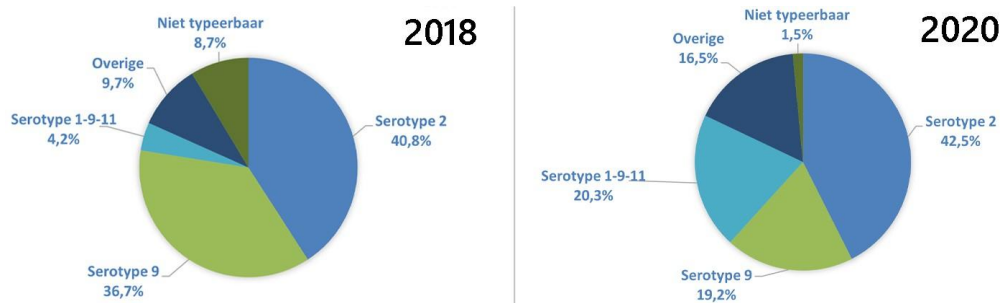
Op basis van de informatie die deze typering-onderzoeken opleveren, kunnen de dieren gericht gevaccineerd worden. Bij een nieuwe uitbraak komen we zo ook te weten of het al dan niet om hetzelfde biotype en serotype gaat. Er zijn 15 verschillende serotypes gedefinieerd. Wat het biotype betreft, wordt voor *App* een onderscheid gemaakt tussen type 1 en 2. Alle isolaten die we in 2021 bij DGZ onderzochten, behoorden tot biotype 1.

Longen met typisch *App*-beeld: verheven donkerzwarte letsels (bloedingshaarden) en fibrinebeleg (droge en korrelige oppervlakte).

Bij DGZ testen we de meest voorkomende sera, namelijk 1, 2, 3, 5, 7, 9 en 11. In 2021 werd serotype 2 veruit het meest teruggevonden, bij liefst 42,5% van de geïsoleerde stammen.

Als de kiem tot geen van deze serotypes behoort, staat op het verslag NT (niet typeerbaar). Als op het verslag bv. serotype 1-9-11 staat, betekent dit dat de stam niet met een maar met de drie sera reageert.

Hoe verspreidt *App* zich?

App is een bacterie die in het ademhalingsstelsel van varkens aanwezig is. Varkens kunnen drager zijn van de bacterie ter hoogte van de amandelen. De verspreiding van *App* tussen bedrijven gebeurt voornamelijk door levende dieren: fokdieren of biggen. Binnen een bedrijf gebeurt de verspreiding ook voornamelijk door de dieren zelf: door neus-neus contact of door spreiding van vloeistofdruppeltjes. Op die manier kunnen zeugen hun biggen besmetten, of besmetten biggen elkaar onderling na het spenen. Daarnaast is verspreiding binnen een bedrijf ook mogelijk via handen, kledij, laarzen of andere materialen. Ook huisdieren en ongedierte kunnen een rol spelen in de verspreiding van de bacterie op een bedrijf.

IN BEWEGING?

Programma/ Ziekte	Meting	2020 (jul-dec)	2021 (jan-jun)	Trend
PRRS-Monitor biggen	uitgevoerde monitors	112	147	↑
	% bedrijven PRRSV negatieve biggen	31,1%	17,4%	↓
Afrikaanse varkenspest	aantal onderzochte bedrijven*	2.576	2.440	↓
<i>Salmonella</i>	% aangeduide risicobedrijven	3,4%	4%	↑
Autopsie	aantal varkens	1.775	2.142	↑

* : Onderzocht in het kader van verhoogde waakzaamheid.

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 07/07/2021

“ ALS WE DE SEROTYPERING IN 2018 VERGELIJKEN MET 2020 ZIEN WE VOORAL EEN STIJGING VAN SEROTYPE 1-9-11 EN EEN DALING VAN SEROTYPE 9. ”

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij varkens in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de varkens.

Nr.008

TWEEDE SEMESTER 2021

DGZ heeft oog voor varkens

Wat zijn de actualiteiten voor varkens in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren varkensziekten?

Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dieenziekten.

Deze editie rapporteert over de laatste 6 maanden van 2021.

IN HET KORT

AVP (Afrikaanse Varkenspest): De situatie van AVP in Europa blijft zorgwekkend. Recent werd er ook in Italië AVP vastgesteld bij wilde zwijnen. Waakzaamheid voor een nieuwe introductie in België blijft dus geboden. Vooral eer een behandeling mag ingezet worden bij varkens, moet de dierenarts nog steeds een autopsie laten uitvoeren of serummonsters laten onderzoeken.

Aujeszky: Ook de ziekte van Aujeszky werd de afgelopen periode een aantal keer gedetecteerd in Europa, onder andere in Finland en Frankrijk.

Bioveiligheidsaudit: Sinds de start in juni 2021 werden er in Vlaanderen bijna 4400 bioveiligheidsaudits uitgevoerd met de FarmFit app.

Autopsie: In 2021 werden er bij DGZ een recordaantal autopsies op varkens uitgevoerd. Zoals steeds worden er in de winterperiode veel ademhalingsproblematieken waargenomen, zoals influenza en APP. Maar ook streptokokken bij jonge dieren en liggingsveranderingen bij fokdieren blijven nog steeds een belangrijke vaststelling op autopsie.

IN DE KIJKER

Welke types influenza circuleren er bij Vlaamse varkens?

In de winterperiode zien we in de DGZ-autopsiezaal vaak varkens die gestorven zijn aan influenza of griep. In de stal kan griep typische ademhalings symptomen bij varkens veroorzaken, maar het influenzavirus kan ook circuleren zonder klinische verschijnselen bij de dieren. Daarnaast zien we dat het virus soms wat chronisch aanwezig blijft in de stal, met niet-specifieke klachten tot gevolg.

Het grootste gevaar van het griepvirus bij varkens stelt zich bij acute uitbraken. Dieren hebben dan hoge koorts, eten en drinken nauwelijks nog en vertonen typische ademhalingsklachten (pompemde ademhaling en hoesten).

>> ZIE VOLGENDE PAGINA

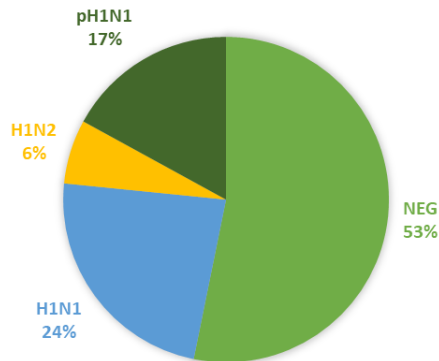
<< VERVOLG IN DE KIJKER

Bij zeugen is er ook een groot risico op vruchtbaarheidsproblematiek. Door de hoge koorts kunnen zeugen verwerpen, hebben ze meer risico op vroeggeboorte en/of een hoger percentage doodgeboren en niet-levensvatbare biggen.

In 2021 werden er bij DGZ 461 PCR-analyses uitgevoerd op zoek naar het influenzavirus. Ongeveer 20% van de analyses waren positief of twijfelachtig. Als het resultaat van de PCR-test op longweefsel positief is, stuurt DGZ altijd een stukje long naar het labo virologie van de Faculteit Diergeneeskunde van UGent om precies na te gaan welk type van griep er aanwezig is bij het varken. Dit gebeurt aan de hand van een virusisolatie. Om deze test correct te kunnen uitvoeren moet het influenzavirus nog 'leven' in de long, wat zeker niet altijd het geval is. Als het virus al afgestorven is, zal de virusisolatie jammer genoeg niet lukken en een negatief resultaat genereren.

Van de 47 monsters die DGZ in 2021 naar het labo virologie verzond, werd er in iets meer dan de helft geen influenzavirus meer geïsoleerd. Bij een kwart van de monsters vonden we de "gewone" H1N1-variant terug, in 6% de H1N2-variant en bij 17% konden we de pandemische vorm van H1N1 terugvinden (meer uitleg hieronder bij de verschillende griep types).

Dit verder onderzoek naar welk type er precies aanwezig is, is erg zinvol om bijvoorbeeld het juiste vaccin te kiezen voor jouw bedrijf.

Overzicht van het percentage monsters per griep type.

Wat zijn de verschillende griep types?

De benaming van de verschillende griep types hangt samen met de eiwitmantel van het virus. Op deze mantel staan er eiwitstructuren, meer bepaald hemagglutinine (H)-eiwitten en neuraminidase (N)-eiwitten. Deze eiwitten verschillen tussen de diverse virusvarianten en zo krijgen de varianten hun benaming. Bij varkens komen traditioneel de volgende types voor: H1N1, H1N2 en H2N3.

In 2009 ontstond er door een herschikking van genetisch materiaal binnen de influenzastammen een nieuwe variant van het H1N1-type, die zich al snel over de hele wereld verspreidde (= pandemisch), zowel bij mensen als bij varkens. Dit virus kennen we als de 'varkensgriep' of ook de 'Mexicaanse griep', alhoewel het meer waarschijnlijk is dat de variant in Canada ontstond. Naast varkensgenen, heeft deze stam ook genen van watervogels en mensen. Deze stam noemen we de "pH1N1". Hierbij staat de p voor pandemisch. Ondertussen ontstond er nog een andere variant van het H1N2-type, die ook wereldwijd verspreid is en dus pH1N2 wordt genoemd.

IN BEWEGING?

Programma/ Ziekte	Meting	2021 (jan-jun)	2021 (jul-dec)	Trend
PRRS-Monitor biggen	uitgevoerde monitors	147	115	↓
	% bedrijven PRRSV negatieve biggen	17,4%	29,6%	↑
Afrikaanse varkenspest	aantal onderzochte bedrijven*	2.440	2.348	-
Autopsie	aantal varkens	2.142	1.859	↑ **

- : Situatie stabiel

* : Onderzocht in het kader van verhoogde waakzaamheid.

** : Sterke stijging over het hele jaar 2021 in vergelijking met voorgaande jaren

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 24/01/2022

“WETEN WELK GRIEPTYPE ER PRECIES OP JOUW
BEDRIJF HEERST, HELPT JE OM EEN GEPASTE
PREVENTIEVE AANPAK TE BEPALEN.”

